

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

Iudicium Fabij Quintiliani.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

Interpretatio Latina.

Opulentissimè quidem non secus, ac pelagus in laxam plerumque diffunditur magnitudinem: ex quo (opinor) in sermone Orator, ut qui longè est in affectibus vehementior, magnam habet ignis copiam, acri quodam animi ardore desflagantem. Hic verò consistens in gravitate, & amplissima quadam maiestate nõ friget quidè, sed non ita coruscatur fulgoribus. Nec alia ratione, mea quidem sententia, quantum Græcis hominibus dijudicare licet, Ciceronis, & Demosthenis dissimilis est magnitudo: Hic enim in sublimitate prærupta viget, ut plurimum; ille in diffusa. Et nostrum quidem, cum singula quæque cum acimonia, celeritate, robore, vehementia, velut adurat, atque ditipiat, turbini quispiam, aut fulmini, iure simillimum dicat. At Cicero, quasi vastissimum (opinor) incendium, undique depascitur, & conuoluitur, inflammatione multa, & pertinaaci, æquè vicissim sibi, quasi ex sorte succedentibus nouis ignium alimentis innutrita: Sed vos hæc melius dijudicaueritis. Demosthenicæ portò sublimitatis, & vehementissimæ illius contentionis, vus est in exaggerationibus, violentisque affectibus, & ubi auditor totus est stupore percullendus. At diffusio maxime valet, ubi animus quasi immisso flumine perueniendus occurrit. Est enim locorum frequentationibus, & epilogis, ut plurimum, & digressionibus, & huic adipali dicendi genere, atque epidictico, historijs præterea, physicisque narrationibus, atque alijs haud perpaucis congruens partibus hæc amplificatio.

Iudicium Fabij Quintiliani.

Quint. l. 10. c. 1.

Ciceronis, & Demosthenis virtutes, plerasque arbitror similes, consilium, ordinem diuidendi, præparandi, probandi rationem, omnia denique, quæ sunt inuentionis: in eloquendo est aliqua diuersitas, densior ille: hic copiosior; ille concludit strictius, ille latius pugnat; ille acumipe semper, hic frequenter pondere; illi nihil detrahi potest, huic nihil adijci; curæ plus in illo; in hoc naturæ: salubris sanè, & commiseratione, qui duo affectus plurimum valent, vincimus.

Iudicium Cornelij Taciti.

Sed quomodo inter Atticos Oratores primæ Demostheni tribuuntur: proximum autem locum Æschines, & Hyperides & Lyfias,

& Lycurgus: omnium autem consensu, hæc oratorum ætas maxime probatur: sic apud nos a Cicero quidem cæteros eorundem temporum difertos antecessit: Caluus autem, & Afinius, & Cæsar, & Cælius, & Brurus, sic iure, & prioribus, & sequentibus anteponuntur. Nec refert, quod inter se specie differant, cum genere consentiant. At strictior Caluus, numerosior Afinius, splendidior Cæsar, amarior Cælius, grauior Brurus, vehementior, & plenior, & valentior Cicero.

Ex ijs apparet, Ciceronem, ne ab ipsis quidè Græcis Demostheni postponi, imò præferri. Longinus, inquam, b Ciceronem feruere dicit, Demosthenem autem non frigere: utrum vehementius? Demosthenem, amplum quidem, & maiestate grauem: Ciceronem non amplum modò, neque amplitudinem ipsam, sed pelagus in inmensam magnitudinem diffusum nominat: utrum maius? Ad summum, Demosthenem cum turbine, & fulmine: Ciceronem, cum ingenti incendio omnia depascere comparat: utrum efficacius? Quintil. Ciceroni Demosthenem parem in multis, in affectionibus miserationis aperte inferiorem pronuntiat.

At quid est Orator sine hoc affectu? hoc quod apis sine aculeo. Tacitus utrumque primum in sua gente facit, & rectè. Hæc fuit D. Hieronymi sententia, cum libro de vita Clericorum, de Cicerone sic scribit. (Demosthenes Demosthenti præcipuit, ne esses primus Orator, tu illi ne nos, cum solus esset.) Utrumque oratorem perfectum primus diffuisse significat: sed Demosthenem ætate præcipuit, caram. Ex quo, non facile patior eos, qui vix a litione in almine Græcas literas salutarunt, Latinas haud ligendum, satis intelligunt: & tamen de summis ingenijs quod prior temerariam audent ferre sententiam, quasi ter- fuit tempo- tij è celo Catones ceciderint. Ciceronem cum ro. Demosthene comparat, mirum in modò detulerunt; à quibus, si rationem postules, hanc vnã afferunt, quod hic sit neruosus, ille totus Asiaticus: & vnde colligunt: ex vna fortasse, aut altera Oratione, quam vix delibarint, continuò de toto corpore proclamant, & non vident Ciceronis ingenium splendidum, solers, acutum, ad omnia maxima natum, pro ratione rerum, locorum, & temporum flectere orationem. Si causa popularis, delectatur ille fuso, æquabilique genere dicendi, quod tum multitudo deuorabat: at cum in senatu agit, ut in deliberatione negotiosa, nihil illo neruosius, quod qui non agnoscunt, Philippicas eius

Cicero Demosthenem vincit miseratione, & salibus.

E su-